

Rasisme i Norge før og nå. 20 år siden drapet på Benjamin Hermansen.

Lærerveiledning

26. januar 2001 ble 15 år gamle Benjamin Hermansen drept av medlemmer i den nynazistiske gruppa Boot Boys. Gjerningsmennene ble dømt for henholdsvis forsettlig drap og medvirkning til legemsbeskadigelse med døden til følge. For alle tre lå det til grunn at drapet var uprovosert og rasistisk motivert, og de ble alle dømt etter tiltale. I år er det 20 år siden drapet, og i året vi har lagt bak oss fikk den norske rasismedebatten nytt liv med Black Lives Matter. I dette undervisningsopplegget får elever på mellomtrinn og ungdomsskole se drapet på Benjamin i en historisk sammenheng, utvide sin forståelse for rasismebegrepet og se/utforske egne muligheter til å bekjempe rasisme i Norge i dag.

Beskrivelse av opplegget

Undervisningsopplegget består av fire elevaktiviteter samt en innledende og en avsluttende plenumsøvelse. Elevene skal analysere årsaker, virkninger og aktørperspektiver i ulike hendelser i Norge fra 1500-tallet og frem til i dag, og de får utforske eget handlingsrom i arbeidet mot rasisme. Se «Gjennomføring og tilpasninger» for tips til god gjennomføring.

Rasisme handler om at grupper rangeres etter opphav og forskjellsbehandling ut fra denne rangeringen. Rasisme kan være villet, det kan knyttes til en ideologi. Men forskjellsbehandling ut fra hudfarge eller andre kroppslige trekk, eller (antatt) kulturell tilhørighet, kan også skje mindre bevisst. Rasisme kan ligge i handlinger og strukturer der det ikke ligger noen rasistisk intensjon bak. Noen av hendelsene elevene skal jobbe med er opplagt rasistiske, mens andre er mer tvetydige. Hensikten med undervisningsopplegget er de gode samtalene og refleksjonene, og det er ikke nødvendigvis et mål i seg selv at alle kommer til enighet. Samtidig er målet å utvide elevenes forståelse av rasisme og komme bort fra de helt snevre definisjonene. Dermed ligger det likevel til grunn at hendelsene i større eller mindre grad beskriver ytringer eller handlinger som, intendert eller uintentert, oppleves som andregjørende eller setter den som rammes i en underlegen situasjon.

Gjennomføring og tilpasninger

Fallgruver:

- All undervisning om rasisme og diskriminering kan oppleves belastende for de elevene som opplever at det angår dem. Ta hensyn til elevgruppen ved valg av hendelseskort til arbeidet. Det er lurt å ha som utgangspunkt at man alltid har minoriteter eller berørte elever i klasserommet, og formidle undervisningen der etter.
- Når vi underviser om temaer som berører elevenes identitet, kan det oppstå ubehagelige og kanskje vonde situasjoner for elever som er berørt av tematikken, spesielt hvis det kommer overraskende på dem. Dersom du vet at det er elever i klassen som er berørt av historiene på hendelseskortene du velger ut, anbefaler vi å snakke med eleven i forkant. Det er også greit å informere foreldrene/foresatte om at tematikken kommer opp i klasserommet. Se gjerne tips til undervisning om og for nasjonale minoriteter og urfolk [her](#).

Rasisme i Norge før og nå. 20 år siden drapet på Benjamin Hermansen.

- Dersom samtaleklimaet i klassen har en tendens til å bli dominert av noen elever, kan elever med minoritetsbakgrunn havne i en situasjon der deres opplevelser av rasisme blir ugyldiggjort. Sett derfor tydelige kjøreregler for samtalen, med aktiv lytting som et kriterium. Poenget er å lytte til hverandre og være åpne for perspektiver på rasisme. Som lærer er du i en unik posisjon til å løfte frem perspektiver som utvider elevenes syn på rasisme.
- Dette opplegget handler om rasisme og ber elevene identifisere ulike aktører i rasistiske hendelser. De utsatte beskrevet på kortene, er ofrene i hendelsen, men det kan bli en ensidig fremstilling. Trekk frem deler av hendelsene hvor offeret også handler og er aktive motstandere av rasismen, som f.eks. samisk motstandskamp eller at Sahfana Ali står opp for sin rett til å bære hijab til bunaden. Du kan gjerne nyansere offerrollen med tilleggsinformasjon. Når vi snakker om grupper som rammes av rasisme, er det også viktig at elevene får hjelp til å nyansere en statisk oppfatning av gruppeidentitet og tilhørighet.

Tid:

- De ulike øvelsene i undervisningsopplegget gir i sin helhet elevene varierte tilnærminger til å jobbe med sin forståelse av rasisme. I tillegg myndiggjøres elevene gjennom å utforske eget handlingsrom og se seg selv som aktør i arbeidet mot rasisme. Undervisningsoppleggets kjerne er elevaktivitet 1 og 4, sammen med innledning og avslutning i plenum. Elevaktivitet 2 og 3 åpner for dypere refleksjon over sammenhenger og kompleksitet, men kan utelates dersom tiden ikke strekker til.

Nivå:

- På lavere trinn eller i grupper der elevene har behov for tettere oppfølging, kan alle eller noen av aktivitetene gjennomføres i plenum: Jobb med Benjamin-kortet og et kort fra hver av de andre fargekategoriene, gjør øvelsene i plenum med gruppediskusjoner underveis.
- Hendelseskortene har ulik vanskelighetsgrad og stiller ulike krav til leseferdigheter og refleksjonsnivå. Hvert kort har også en liste med nøkkelord til støtte i arbeidet. Velg hendelseskort fra hver kategori, som passer elevenes nivå.
- Vurder om alle gruppene bør jobbe med de samme kortene, eller om de skal jobbe med ulike hendelser. Fordelen med felles tekstgrunnlag er at alle hendelsene blir drøftet i plenum og eventuelle misoppfatninger raskt kan oppklares. Dette kan være en god tilpasning for mellomtrinnet. Fordelen med forskjellige hendelseskort på de ulike gruppene, er at klassen samlet får et bredere utgangspunkt for refleksjonene. De får altså se at rasisme er et gammelt fenomen og at det rammer mange ulike grupper. Og ikke minst at det er summen av hendelser, snarere enn enkelthendelser som gjør hverdagsrasismen til et viktig fenomen å diskutere både for minoritet og majoritet.